

Αναβαθμίζοντας την οικονομία

Του ΝΙΚΟΥ ΒΕΤΤΑ

Η πρόσφατη αναβάθμιση του αξιόχρεου της ελληνικής οικονομίας από τη Moody's κλείνει έναν επώδυνο κύκλο από το 2010, όταν διακόπηκε η ομαλή χρηματοδότηση του ελληνικού Δημοσίου από τις αγορές του εξωτερικού. Δεκαπέντε χρόνια μετά, οκτώ μέσα στα διαδοχικά προγράμματα διάσωσης και προσαρμογής και επτά στη συνέχεια, όλοι οι σημαντικοί οίκοι αξιολόγησης τοποθετούν την ελληνική οικονομία σε επενδυτική βαθμίδα. Εξίσου σημαντικό, το διαφορικό κόστος δανεισμού της Ελλάδας, σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές οικονομίες, είναι πλέον χαμηλό και δεν αποτελεί πρόβλημα.

Σε επιμέρους πλευρές της ελληνικής οικονομίας καταγράφεται επιστροφή σε επίπεδα παρόμοια με πριν από την κρίση. Η ανεργία υποχωρεί κάτω από το 9%, προς τον μέσο όρο της δεκαετίας του 2000. Η αγορά ακινήτων έχει ανακάμψει, με τις τιμές και τα ενοίκια, που σε ορισμένες περιοχές είχαν υποχωρήσει κατά 50%, να επανέρχονται γρήγορα στα προ κρίσης επίπεδα. Ο νέος δανεισμός από τράπεζες προς επιχειρήσεις ανακάμπτει και το πρόβλημα των μη εξυπηρετούμενων δανείων αμβλύνεται.

Καθώς το επενδυτικό κενό και η ανεργία μειώνονται, τα ερωτήματα είναι δύο. Πρώτον, είναι η ελληνική οικονομία αρκετά ισχυρή μπροστά στις τρέ-

χουσες και επόμενες αναταράξεις του διεθνούς περιβάλλοντος; Αλλωστε, το δημόσιο χρέος της χώρας μας είναι ακόμη εξαιρετικά υψηλό και στις ίδιες τις εκθέσεις των επενδυτικών οίκων υπάρχει μεγάλη απόσταση μέχρι την επιθυμητή αξιολόγηση, που απολαμβάνουν άλλες χώρες στην περιφέρεια

Το νέο ζητούμενο είναι η σταθερή πολιτική στόχευση και η κοινωνική στήριξη για αλλαγές που θα αναβαθμίζουν συστηματικά την παραγωγή και τα εισοδήματα των πολιτών.

της Ευρωζώνης. Δεύτερον, έχει δημιουργηθεί εγγενής δυναμική που θα επιτρέψει σταθερά υψηλή ανάπτυξη τα επόμενα χρόνια; Σχετικά, δεν καταγράφεται ακόμη σημαντική αύξηση της παραγωγικότητας, ενώ σειρά αναγκαίων διαρθρωτικών αλλαγών εκκρεμεί.

Η ουσιαστική περαιτέρω αναβάθμιση της οικονομίας μας και η προετοιμασία της για το νέο διεθνές περιβάλλον είναι σήμερα ένα μεγάλο στοίχημα. Η σταθεροποίηση μετά τη βαθιά και παρατεταμένη κρίση, όχι μόνο στενά οικονομικά αλλά και ως

προς τις κοινωνικές διαστάσεις που την περικλείουν είναι μια σημαντικά θετική εξέλιξη. Οι αβεβαιότητες έχουν περιοριστεί, οι πληγές στο μεγάλο τμήμα των νοικοκυριών σταδιακά επουλώνονται, ενώ υπάρχουν περιοχές της οικονομίας που αποδίδουν αξιολογικά εισοδήματα. Η πορεία αυτή αναμένεται ότι θα συνεχιστεί κατά την επόμενη διετία, όταν κορυφώνεται και η συμβολή των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης.

Μαζί με την αξιοσημείωτη σταθερότητα, βέβαια, οι προκλήσεις στην οικονομία παραμένουν. Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών είναι έντονα αρνητικό, παρά τη βελτίωση στις εξαγωγές ορισμένων κλάδων. Είναι καθρέφτης της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, έμμεσα αντανakλώντας την ποιότητα της επενδυτικής βάσης, αλλά και τους κανόνες λειτουργίας της. Συνεπώς, η ανάπτυξη τα επόμενα χρόνια δεν θα προκύψει αυτόματα. Αυτό καταγράφεται και στις έρευνες οικονομικού κλίματος όπου πολλά νοικοκυριά, παρά τη σταθεροποίηση, δεν εκφράζουν αισιοδοξία.

Δεδομένων των αδυναμιών που παραμένουν, μπορεί κανείς να ανησυχεί πως διεθνείς αναταράξεις θα μας οδηγήσουν σε μια έντονη κρίση στο ορατό μέλλον. Η πιθανότητα γι' αυτό είναι μηδαμινή, διότι πλέον υπάρχουν δικλίδες ασφαλείας. Πολιτικές συντονισμού και μοι-

βαίας στήριξης που δημιουργήθηκαν στην Ευρωζώνη μετά την κρίση χρέους, αλλά και κοινά προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ασπίδα για τις μικρότερες οικονομίες, όσο τουλάχιστον ακολουθούν ορθολογικές πολιτικές. Εάν βέβαια οι ίδιες επιλέξουν να εκτραπούν ή αν δούμε μελλοντικά υποχώρηση ευρωπαϊκών θεσμών, τότε οι κίνδυνοι θα είναι υψηλοί.

Αν όμως ο κίνδυνος μιας έντονης κρίσης είναι μηδαμινός, δεν ισχύει το ίδιο για το ενδεχόμενο της στασιμότητας στην οικονομία μας. Οι ρυθμοί μεγέθυνσης, που σήμερα υπερβαίνουν τους ευρωπαϊκούς μέσους όρους, οφείλονται κυρίως στην αύξηση των επενδύσεων και της απασχόλησης, από ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα. Εάν όμως δεν υπάρξει αύξηση της παραγωγικότητας, εξέλιξη που προϋποθέτει ουσιώδεις παρεμβάσεις στη δομή της οικονομίας, η σημερινή τάση θα γίνει φθίνουσα, μια που δεν θα υπάρχει άλλο περιθώριο για ανάπτυξη στο πλαίσιο του σημερινού υποδείγματος. Καθώς λοιπόν κλείνει ο κύκλος μετά την κρίση χρέους, η σταθερή πολιτική στόχευση και η κοινωνική στήριξη για αλλαγές που θα αναβαθμίζουν συστηματικά την παραγωγή και τα εισοδήματα των πολιτών είναι το νέο ζητούμενο.

Ο κ. Νίκος Βέττας είναι γενικός διευθυντής του IOBE και καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.